Justitieutskottets betänkande 1985/86:18

om vissa frågor om trafiknykterhetsbrott m. m.

JuU
1985/86:18

Motionerna

I motion 1985/86:Ju406 av Kenth Skårvik (fp) föreslås att riksdagen hos regeringen begär förslag till ändrad lagstiftning så att rattfylleristraffet och körkortsindragningen utdöms vid ett och samma tillfälle i en gemensam dom.

I motionen anförs att en domstol, länsrätten, fortsättningsvis bör handlägga rattfyllerimålen och vid domslutet göra en samlad bedömning av den tilltalades situation samt avväga tiden för körkortsindragningen med hänsyn till bl. a. den tilltalades behov av bil vid yrkesutövning så att straffet så långt möjligt får jämförbar effekt på olika yrkeskategorier.

I motion 1985/86:Ju615 av Olle Grahn (fp) och Karin Israelsson (c) föreslås att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen sägs om tillsättande av en parlamentarisk utredning om trafiknykterhetslagstiftningen.

I motionen anförs bl. a. att det under senare år har förekommit en intensiv diskussion om behovet att förändra den nuvarande trafiknykterhetslagstiftningen. Osäkerheten har, framhåller motionärerna, varit påtaglig när det gällt gränsdragningen mellan de generalpreventiva synpunkterna och de mer individuellt inriktade. Även frågan om nya metoder att övervaka lagstiftningen genom t. ex. luftutandningsprov liksom frågan om hur sanktionssystemet bäst skall utformas med tanke på dem som har alkoholproblem har tilldragit sig stort intresse. Motionärerna anser att ett sätt att söka åstadkomma en ännu större samling kring och skapa förutsättningar för en långsiktig policy i trafiknykterhetsfrågan vore att tillsätta en parlamentarisk utredning med uppgift att lägga fram ett samlat lagstiftningsförslag omfattande sanktionsfrågor, vårdaspekter, övervakningsfrågor m. m. Huvudansvaret för utredningen borde enligt motionärerna åvila kommunikationsdepartementet.

I motion 1985/86:Ju623 av Göte Jonsson (m) och Anita Bråkenhielm (m) hemställs att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförs beträffande införande av metoden med utandningsprov vid trafiknykterhetskontroller.

Motionärerna menar att en effektivisering av trafikövervakningen skulle kunna åstadkommas genom en övergång från blodprovstagning till användning av luftutandningsprov. Efter ett antal års utredning är flera forskare nu ense om att luftutandningsprov kan godtas även från rättssäkerhetssynpunkt, hävdar motionärerna. Regeringen bör därför nu pröva möjligheten att införa den metoden.

1 *Riksdagen 1985/86. 7 saml. Nr 18*

Utskottet behandlade i slutet av november 1985 motioner, som tog upp olika frågor med anknytning till trafiknykterhetsbrotten. Bland dem ingick de frågor som nu åter har aktualiserats. I sitt betänkande (JuU 1985/86:6) lämnade utskottet en utförlig bakgrundsbeskrivning över bl. a. gällande regelsystem, tidigare riksdagsbehandling samt pågående utredningsarbete och försöksverksamheter (betänkandet s. 3–24). Vidare redogjordes för överläggningar som pågick mellan riksdagspartierna och som på initiativ av chefen för justitiedepartementet hade inletts under våren 1985 i syfte att uppnå en bred lösning på frågorna om trafiknykterhetslagstiftningen i framtiden. Utskottet hänvisar till denna nyligen lämnade redovisning.

I betänkandet, som godkändes av riksdagen den 10 december 1985, uttalade utskottet bl. a. att de frågor som tagits upp i motionerna direkt eller indirekt ingick i de nyssnämnda överläggningarna mellan riksdagspartierna samt att utskottet hyste starka förhoppningar om att överläggningarna liksom de överväganden som pågick i annat sammanhang, t. ex. i fängelsestraffkommittén, inom kort skulle leda till konstruktiva resultat. Mot den bakgrunden fann utskottet inte skäl att gå närmare in på de enskilda motionsspörsmålen utan avstyrkte bifall till samtliga motioner.

Nuläget

Under ärendets beredning har utskottet inhämtat följande.

De tidigare nämnda överläggningarna mellan riksdagspartierna är numera avslutade. På grundval av resultatet från överläggningarna pågår nu i justitiedepartementet arbete med två förslag.

Det första förslaget utgår från frivårdskommitténs (Ju 1979:05) betänkande (SOU 1984:32) Nya alternativ till frihetsstraff, i vilket kommittén har föreslagit bl. a. att kontraktsvård (villkorligt fängelse) skall införas som en straffrättslig reaktion vid t. ex. trafiknykterhetsbrott. En proposition i ämnet har förutskickats bli avlämnad till riksdagen under år 1986.

Det andra förslaget avser en översyn av reglerna för personundersökning i brottmål; det förväntas bli presenterat genom en departementspromemoria under våren 1986. Promemorian väntas innehålla förslag bl. a. om en mer liberal användning av personutredning i rattfyllerimål än vad som är fallet för närvarande. Promemorian avses bli föremål för remissbehandling.

Fängelsestraffkommittén (Ju 1979:04) väntas publicera sitt huvudbetänkande, innehållande förslag om bl. a. påföljderna för trafiknykterhetsbrott, under våren 1986.

Utredningen (Ju 1980:05) om alkoholutandningsprov som bevismedel vid trafiknykterhetsbrott (LUP-utredningen) har i början av december 1985 avgett en lägesrapport till justitieministern. Av rapporten framgår bl. a. att meningsskiljaktigheter har yppats inom utredningen i en fråga som har ansetts vara av avgörande betydelse för möjligheten att övergå till ett luftutandningssystem. Det gäller frågan om det är nödvändigt att luftanalyssystemet – i likhet med vad som nu tillämpas vid blodanalyser – av rättssäkerhetshänsyn måste underkastas s. k. statistisk efterkontroll.

Justitiedepartementet har nyligen anmodat dels statens mät- och provråd, dels professorn i statistik, byråchefen vid brottsförebyggande rådet, Torbjörn Thedéen att avge yttrande över rapporten senast den 1 september 1986. LUP-utredningen avvaktar resultatet av remissen innan den fortsätter sitt arbete.

Utskottet

Utskottet behandlar i detta betänkande tre motioner som tar upp olika frågor med anknytning till lagstiftningen om trafiknykterhetsbrott. Motionerna har väckts under den allmänna motionstiden i år. Motionsönskemålen gäller gemensam handläggning av körkorts- och påföljdsfrågor (motion 406), parlamentarisk utredning om trafiknykterhetslagstiftningen (motion 615) och införande av luftutandningsprov som bevismedel vid trafiknykterhetsbrott (motion 623).

Utskottet behandlade så sent som i november 1985 flera motioner som tog upp en rad frågor med anknytning till lagstiftningen om trafiknykterhetsbrott (JuU 1985/86:6). Utskottet avstyrkte bifall till samtliga motioner. Utskottet hänvisade till att de frågor, som motionärerna tagit upp, direkt eller indirekt ingick i de överväganden som i olika sammanhang pågick beträffande trafiknykterhetslagstiftningens utformning i framtiden. Riksdagen biföll utskottets hemställan.

De motionsönskemål rörande trafiknykterhetslagstiftningen som nu har förts fram sammanfaller i stort med yrkanden som behandlades av riksdagen i december 1985. De uppgifter om överväganden och annat arbete i saken som för närvarande pågår i regeringskansliet och på andra håll, som utskottet har inhämtat under detta ärendes beredning, ger inte utskottet anledning att nu göra någon annorlunda prövning av motionsspörsmålen än som nyss skett. Med hänvisning härtill avstyrker utskottet bifall till motionerna.

Utskottet hemställer

1. beträffande *handläggning av påföljds- och körkortsfrågor*

att riksdagen avslår motion 1985/86:Ju406,

2. beträffande *utredning om trafiknykterhetslagstiftningen*

att riksdagen avslår motion 1985/86:Ju615,

3. beträffande *luftutandningsprov som bevismedel*

att riksdagen avslår motion 1985/86:Ju623.

Stockholm den 18 mars 1986

På justitieutskottets vägnar

Karin Ahrland

Närvarande: Karin Ahrland (fp), Arne Nygren (s), Hans Pettersson i Helsingborg (s), Björn Körlof (m), Helge Klöver (s), Gunilla André (c), Ulla-Britt Åbark (s), Sven Munke (m), Hans Göran Franck (s), Arne Svensson (m), Birthe Sörestedt (s), Elving Andersson (c), Bengt-Ola Ryttar (s), Göran Magnusson (s) och Lars Sundin (fp).

gotab Stockholm 1986 10341